

VERENIGING VRIENDEN
NEDERLAND - TSJECHOSLOWAKIJE

Secretaris:

Redaktie-adres:

PIANO-RECITAL

HAARLEM

Kresba LUBOMÍR KOTRHA

Voor u, uw familie, vrienden en zakenrelaties:

COMFORTABEL - SNEL - VOORDELIG

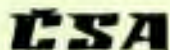
iedere dinsdag en zaterdag

naar P R A A G met C S A

- * met CSA via Praag naar verschillende bestemmingen over de hele wereld
- * vanuit Praag diverse binnenlandse vluchten van CSA
- * met CSA snel transport van uw vracht door de lucht

Nadere inlichtingen:

Leidsestraat 4, 1017 PA AMSTERDAM
Tel. 020 - 224888 of 224889

rapide tours
TOURINGCAR EN REISBURO

Gespecialiseerd in reizen naar

- * Hongarije
- * Polen
- * Tsjechoslowakije

- * luxe touringcars
- * 8 tot 54 personen
- * beschikbaar voor binnen- en buitenlandse vervoer
- * rolstoelvervoer

Stationsstraat 25
9482 TX TYNAARLO
Tel. 05921-43300

Burgakker 15
5281 CH Boxtel
telefoon 04116-83278
telex 50803

bv Cinerec

- ★ kontaktpersoon Tsjechische muziekgezelschappen
- ★ import/export Muziekinstrumenten
- ★ import grammofoonplaten Tsjechische blaasmuziek
- ★ muziekuitleverij Tsjechische blaasmuziek

Tuzex

KERSTPAKKETTEN EN KERSTGESCHENKEN

voor familie, vrienden, zakenrelaties en kennissen in Tsjechoslowakije zijn te bestellen bij de TUZEX-vertegenwoordiging in Nederland ☎ 03402-3409

Op aanvraag worden gedetailleerde prospecti toegezonden:

A. Speciale kerstaanbieding/kerstgeschenken

18 soorten pakketten van verschillende samenstelling bestaande uit: levensmiddelen, diverse dranken of sigaretten.

Er zijn ook gespecialiseerde pakketten, zoals dieetpakketten, kinderpakketten, oosterse keukenpakketten, pakketten met baby-cosmetica.

Pakketten bestemd voor de Kerst graag bestellen vóór 30 november.

N.B. De diverse pakketten zijn het gehele jaar te bestellen.

B. Geschenken in de vorm van geldzending omgezet in Tuzexkronen of bonnen geschieden aangetekend en verzekerd en geven de ontvanger de mogelijkheid persoonlijk een cadeau te kiezen uit een omvangrijk assortiment in Tuzexwinkels.

C. Kerstgeschenk uwer keuze uit de Tuzexcatalogus: alle soorten industriële goederen zoals HiFi-, TV- en Video-apparatuur, textiel, kristal en auto's.

Maak er voor uw familie of vrienden in Tsjechoslowakije een echt vrolijk Kerstfeest van met een kerstgeschenk uit Nederland !

TUZEX

Dr. A. Ambachtsheer-Klirova
3441 BH Nieuwegein
Sluyterslaan 339
telefoon 03402 - 34109

VAN HET BESTUUR

Het zal insiders bekend zijn, dat de met veel verve aangekondigde volksdansgroep Radošov ter elfder ure niet naar Nederland kon komen. Gelukkig kwam er een vervangende groep, bestaande uit beroeps-kunstenaars, waar we achteraf - gezien de accommodatie van de zalen - ons gelukkig mee mochten prijzen. Verder verwijzen we naar de nabeschouwing van de tournee en de rubriek "Van de leden".

We naderen het einde van het jaar 1986. Dit houdt in dat we nu reeds aan de voorbereiding van de jaarvergadering moeten denken. De datum staat al vast, n.l.

28 FEBRUARI 1986

Plaats en andere gegevens worden nog bekend gemaakt. Op elke agenda van een jaarvergadering vindt u prompt het punt Verkiezing Bestuursleden.

Onze V.V.N.T. groeit als kool. De ledenwinst is zodanig, dat elke vereniging met zo'n groei dolgelukkig zou zijn.

Bovendien was onze vereniging sedert kort nog maar bekend bij weinigen; thans zijn we ervan overtuigd, dat dit zeer velen zijn. Dit houdt in, dat men steeds meer een beroep doet op bemiddeling en/of medewerking van de V.V.N.T. Daarom denken wij naast opvulling van een vacature aan

UITBREIDING VAN HET BESTUUR

en het vormen van commissies.

Graag zouden wij willen inventariseren welke leden zich zouden willen inzetten om het werk van het bestuur te verlichten. Onze doelstellingen zijn het waard. Bovendien is het prettig en dankbaar werk. Wees niet bescheiden en laat het ons zo spoedig mogelijk weten.

Als derde punt een noodzakelijkheid, maar dat hebt u reeds bemerkt, ons acceptgiroformulier. Kommentaar niet nodig, dachten wij.

Het Bestuur

VAN DE REDACTIE

- * Graag vragen wij uw aandacht voor hetgeen vermeld staat onder de rubriek "Van het Genootschap voor Tsjechische muziek" met name voor het pianoconcert van

Radoslav Kvapil op 1 december a.s. in Haarlem

- * Wat de Kerst/Nieuwjaarsreizen betreft, schreven we in de vorige ledenbrief: Pozor! Vol is vol. Thans kunnen wij meedelen dat er nog slechts enige plaatsen zijn voor **Jáchymov** en voor **Mariënbad** hebben we al een **wachtlijst** moeten maken. Hebt u interesse dan gaarne **direct** bericht. Nederland is niet het enige land, dat van deze unieke aanbieding gebruik maakt. Ook andere landen van West-Europa hebben culturele vriendschapsverenigingen, die ook recht hebben op inschrijving.

In ledenbrief 16 schreven we eveneens: Voor deskundige en ervaren Nederlandse reisleiding wordt gezorgd.

Welnu: de leiding bij de 11-daagse reis is in handen van Ton Langebeek uit Roden, die alle capaciteiten bezit, die aan een goede reis Leider gesteld moeten worden.

De reisleidster van de Mariënbad-reis is mw. H.G. v.d. Burg-Meijer (beter bekend als Hennie van der Burg).

Bij beide reizen is een excursie naar Praag en naar Karlsbad in het programma opgenomen. Onder "Van en over Tsjechoslowakije" vindt u een korte beschrijving van beide steden.

- * Voorts gaarne aandacht voor enkele nabeschouwingen en terugblikken onder "Wat het oog streelt" en "Folklore".

L.J. v.d. Burg

VAN DE AFDELING "Regio Den Haag"

Tijdens de tweede bijeenkomst - op 31 oktober j.l. - van de onlangs opgerichte afdeling Den Haag en Omstreken van de V.V.N.T., werden de aanwezigen onthaald op de vertoning van een in de jaren zestig samengestelde diaserie over Tsjechoslowakije. Niet zo maar een aantal vakantieplaatjes, maar een reeks van niet minder dan 200 opnamen, waarbij naast pronkjuweel Praag ook tal van andere plaatsen en streken van het ons zo sympathieke land een royale plaats hebben gekregen. Daarbij voldoende wat meer persoonlijke prentjes om de gelijkenis met het gebruikelijke, wat gladde, promotiemateriaal van de verkeersburo's te vermijden. Werkelijk een uitgebalanceerd geheel van fraaie opnamen, begeleid door een gesproken informatie op de band, afgewisseld met toepasselijke muziek. Een reportage die de samenstellers, de iedere regelmatige lezer van de ledenbrief welbekende familie Van der Burg, heel wat tijd en inspanning gekost moet hebben. Maar met een resultaat dat er wezen mag. Zoals gezegd, dateren de opnamen al van zo'n twintig jaar geleden. Maar dat maakt in feite weinig uit. Natuurlijk is het stadsbeeld van Praag sindsdien hier en daar gewijzigd en natuurlijk zijn het zoals steeds de auto's en de kleding die soms verraden dat het om dia's van wat oudere datum gaat. Het doet er niet veel toe, want zowel het vastgelegde stedenschoon als het natuurschoon zijn "eeuwig". En als er dan toch iets echt heel ingrijpend veranderd is dan rest nog een interessant historisch beeld.

Speciaal mogen hier dan nog genoemd worden de indrukwekkende opnamen uit de Hoge Tatra, die iedereen die dit ruige natuurgebied nog niet heeft bezocht - daar behoor ik zelf ook bij - wel tot een eigen verkenning in die richting moet aansporen.

Kortom, deze diaserie was voor de op 31 oktober aanwezigen een ware belevenis.

Indien in de toekomst meer regionale afdelingen tot stand komen, moet men daar deze prachtige reeks beslist ook eens in het programma zien te krijgen.

J.M. van Gastel

VAN ONZE LEDEN

Zoals ongetwijfeld elders in deze ledenbrief te lezen zal zijn, heeft het Tsjechoslowaaks staats liederen en dansensemble (Československý státní soubor písní a tanců) uit Praag een vijftal uitvoeringen in Nederland gegeven.

Door een enorme krachtsinspanning van het V.V.N.T.-bestuur en met de medewerking van de autoriteiten lukte het op het nippertje dit ensemble de plaats te laten innemen van de oorspronkelijk "besproken" volksdansgroep "Radošov", die de voorgenomen toermee moest afzeggen.

In dit geval kwamen dus beroepsartiesten als vervangers van topamateurs.

Dat het aan Praagse kant ook wat haastwerk was geworden, blijkt uit het feit dat de leden van de groep pas vrijdag 7 november hoorden dat ze in de zeer vroege ochtend van zondag 9 november naar Nederland dienden af te reizen.

Het charteren van een bus bleek niet meer mogelijk, zodat de 4 dames en 11 heren, met muziekinstrumenten en costumes, de reis moesten maken met één Skoda "volkswagen" busje en twee niet al te ruime personenauto's. Zo arriveerde men dan in de nacht van zondag op maandag bij het logiesadres in Vlaardingen. Tot opluchting van de organisatie.

Tijdens het 6-daagse verblijf werden 5 uitvoeringen gegeven en er was dus één geheel vrije dag tijdens welke een bezoek aan Den Haag en Scheveningen was gepland, waarbij ondergetekenden het genoeg hebben gehad voor de begeleiding te zorgen. Het woord genoeg is daarbij inderdaad op zijn plaats want het was een fijne groep om mee te "werken". Hoewel de meesten al heel wat (verre) landen voor toermees hadden bezocht, waren allen zeer geïnteresseerd in wat er in de Residentie met bijbehorende badplaats te zien en te beleven viel. En men was heel "volgzaam", zodat wij als

amateur-reisleiders niet het droevige lot ondergingen van vele echte gidsen die geconfronteerd worden met weglopers en mensen voor wie een afgesproken tijdstip van verzamelen principieel met minstens een kwartier overschreden moet worden. Het grootste probleem was nog het bij-elkaar-houden van de kolonne van vier auto's.

Het sightseeing-programma begon met een rit door het kassengebied van het Westland, via westelijk Den Haag naar Scheveningen. Gelukkig was het droog en niet te windrig, zodat de liefhebbers even een stukje strand konden betreden en de vloedlijn van dichtbij bekijken.

Na een koffiepauze, waarbij de meerderheid evenwel de voorkeur gaf aan een pilsje, en onderweg naar Den Haag een korte (foto)stop bij het Vredespaleis, stond Panorama Mesdag op het programma voor een impressie van dit bijzondere product van onze Haagsche School-schilders.

Een warme lunch in een restaurantje in de Haagse binnenstad vormde de verbinding tussen het ochtend- en het middagprogramma.

Vermeld moge worden dat de restauranthoudster niet kon nalaten een compliment te maken over de prettige, vriendelijke, rustige enz. enz. groep. Groepen van andere nationaliteit hadden duidelijk zo'n indruk niet nagelaten !

Gesterkt en verwarmd werd vervolgens een flinke wandeling gemaakt door het oude centrum. De bijzondere aandacht van onze gasten ging daar uit naar de - maandelijkse - anti-abortus demonstratie op het Binnenhof, die gesprekstof van uiteenlopende aard vormde.

Onderweg werd nog een bezoek gebracht aan de schilderijen-collectie van het Maurits-huis in het tijdelijk onderkomen in het Johan de Witthuis. Vooral de Rembrandt's en Vermeer's hadden de volle belangstelling en het was opvallend hoe sommigen uitstekend op de hoogte waren met de Nederlandse schilderkunst.

Mede in verband met een oprukkend regenfrontje werd de middag besloten met een uurtje in de Bijenkorf en omliggende warenhuizen, waarna de kleine karavaan zich naar het Nigrotje - geboorteplaats van de **afdeling Den Haag** van de V.V.N.T. - begaf, waar nijvere handen (zo heet dat en zo is het ook) een broodmaaltijd cum annexis hadden verzorgd.

Tegen half tien vertrokken de gasten weer richting Vlaardingen.

Het was een zeer genoegelijke dag en we denken er met veel plezier aan terug.

Jan en Tonny van Gastel

VAN EN OVER TSJECHOSLOWAKIJE

Uit het dagblad Rude Pravo nam ik het hiernavolgende bericht over:

Tatranska Lomnica

Museum TANAP

In het kort: Het nationale park De Tatra (Tatranský národný park) strekt zich over meer dan 50.000 ha uit. Voor de Tsjechoslowaakse en de buitenlandse bezoekers van de Hoge Tatra is het museum in Tatranská Lomnica een zeer grote trekpleister. Het museum heeft op 4 november j.l. zijn 2 miljoenste bezoeker verwelkomd.

Hier zijn verschillende exposities te zien, onder andere natuurkunde, geschiedenis en etnografie, de Tatra betreffende. Bovendien een expositie over de opstand van de Slowaakse bevolking in het gebied van de Hoge Tatra. Het ontstaan van dit gebergte en zijn flora en fauna wordt eveneens in beeld gebracht.

Grote aandacht wordt geschonken aan de reddingsbrigade die uit de tweede helft van de 19e eeuw stamt.

Met het toenemen van toerisme in de zeventiger en tachtiger jaren groeit ook de ontwikkeling van TANAP en het museum.

Helena Nieboer

Praag

Ten behoeve van de deelnemers aan de Kerst/Nieuwjaars-reizen en andere belangstellenden, een kort berichtje over Praag, daar in het programma van beide reizen een excursie naar de Tsjechische hoofdstad opgenomen is.

Vanzelfsprekend is één dag niet voldoende om Praag te leren kennen. Voor wandelingen zal weinig tijd beschikbaar zijn. Het kan daarom nuttig zijn een globale indeling te geven.

Door de Praagse binnenstad stroomt de Moldau en deelt daardoor de stad in twee delen, die door een 15-tal bruggen met elkaar verbonden zijn. De oudste en ook beroemdste brug is de Karelsbrug (Karlův Most).

Op de rechteroever - de stroomrichting van de Moldau is van Zuid naar Noord - liggen o.a. Nové Město (nieuwe stad) en noordelijk daarvan Staré Město (oude stad). Daartussen vormen het Wenzelplein (Václavské náměstí) en de winkelstraten Na Příkopě en Národní třída, waar onder meer "Laterna Magika" te vinden is, een drukbezocht centrum.

Noordelijk hiervan een ander centrum, namelijk het plein Staroměstské náměstí, waaraan het oude raadhuis en het wereldberoemde astronomische uurwerk "Orloj" ligt.

Op de linkeroever bevindt zich de wijk Mala Strana (kleine zijde), het regeringscentrum Hradčany met onder meer de Prager Burcht, de St. Vituskathedraal of St. Veitsdom (katedrála svatého Víta) en het beroemde Gouden Straatje, ook wel Alchimistenstraatje genoemd.

In ledenbrief 12 zijn we met een wandeling door Praag begonnen, in volgende ledenbrieven zetten we deze voort.

Karlsbad

De tweede stad, die de deelnemers gaan bezoeken, is de badplaats Karlsbad (Karlovy Vary). Het is heden de bekendste en belangrijkste "kuurstad". Uit de naam blijkt al dat de stad zijn ontstaan dankt aan keizer en koning Karel IV, maar vanzelfsprekend dankzij de bronnen, waarvan er nu 12 in gebruik zijn. Het maagzuiverende alcoholische drankje dat uit Karlsbad komt, de Becherovka, wordt wel de 13e bron genoemd.

Behalve de vele kuuroorden en sanatoria, zijn er z.g. "baden". Bad I is als zodanig niet meer in gebruik, maar er kan wel gelogeed worden. Er zijn hierin verschillende vertrekken, waaronder de in oorspronkelijke staat gehouden badruimten van Karel IV.

Het modernste sanatorium is Thermal. De naam sanatorium doet denken aan een steriele omgeving met bedlegerige patiënten. Het tegendeel is echter het geval. Het geheel doet meer denken aan een luxueus hotel of congrescentrum. Er worden dan ook veel congressen gehouden en dat spreekt vanzelf, de meeste op medisch gebied. Verder zijn er mooie parken, koffieshops en restaurants. Bekend zijn eveneens de filmfestivals die ieder jaar gehouden worden. De gasten, de filmsterren, regisseurs enz. enz. logeren dan meestal in het luxe Grandhotel Moskva.

Bij sommige bronnen vindt men z.g. kolonnades. Dit zijn overdekte gaanderijen, alwaar men al wandelend uit het "kannetje" de voorgeschreven hoeveelheid bronwater tot zich neemt. In de nieuwe Juri Gagarin-bronkolonnade spuit de bron het water meters hoog in de ruimte.

Voorts vindt men er wat standbeelden, o.a. van Dvořák, Lenin en Van Beethoven.

Als bijzonderheid zij nog vermeld, dat het bronwater een temperatuur heeft tussen 41.2 en 73 graden C. Met 72 à 73 graden C. is de bron Juri Gagarin de heetste bron van Tsjechoslowakije-

Thermal in Karlsbad

VAN HET GENOOTSCHAP VOOR TSJECHISCHE MUZIEK

Onder auspiciën van het Genootschap zal de Tsjechische pianist

R A D O S L A V K V A P I L

een concert geven in de Kleine Zaal van het Concertgebouw te Haarlem op 1 December a.s.

Aanvang 20.15 uur.

Het programma, een gevarieerde staalkaart van Tsjechische klaviermuziek is als volgt samengesteld:

Jan Václav Hugo Voříšek
(1791-1825)

Sonate in bes, op. 120

Antonín Dvořák
(1841-1904)

vijf Humoreskes uit op. 101
Dumka en Furiant in c, op. 12

Bedřich Smetana
(1824-1884)

vier Tsjechische dansen

Leoš Janáček
(1854-1928)

vier delen uit de cyclus
"Op een overgroeid pad"

Sonate "1 oktober 1905"
(ter nagedachtenis aan een
Tsjechische martelaar)

Bohuslav Martinů
(1890-1959)

vier Etudes en Polka's

Entree f 10,-- , V.V.N.T.-leden, houders van CJP of Seniorenkaart f 7,50.

Het concertgebouw bevindt zich in het hart van de stad, nabij de Grote Markt en de Grote of St. Bavo-kerk.

Kaartverkoop aan de **kassa van het Concertgebouw, Klokhuisplein 2, Haarlem**
maandag t/m zaterdag van 10 - 15 uur; telefonisch reserveren (023-320994) van 12 - 15 uur.

Radoslav KVAPIL werd geboren in 1934 in Brno. Hij studeerde bij Ludvík KUNDERA, die zelf een leerling was van JANÁČEK, en behaalde een eerste prijs in 1958 bij het Janáček-concours in Brno.

Kvapil is specialist op het gebied van Tsjechische pianomuziek; van het internationale repertoire speelt hij vooral de grote romantici (Beethoven, Chopin, Schumann, Liszt). De complete klavierwerken van de 18e-eeuwse componist H.J. Voříšek, alsmede van Dvořák en Janáček werden door hem op Tsjechische grammofoonplaten vastgelegd. Hij is de enige pianist die Dvořák's pianoconcert in de oorspronkelijke versie op de plaat uitbracht. Verder voert hij ook regelmatig moderne Tsjechische pianowerken uit (Martinů, Luboš, Fišer, Marek Kopelent, Karel Reiner e.a.).

Kvapil maakte vele concertreizen o.a. naar Zweden, Finland, Engeland, USA, en trad in Nederland in oktober 1981 op in de VARA-matinee in een Janáček-programma. Ook geeft hij regelmatig cursussen in binnen- en buitenland.

-o-o-o-o-o-o-o-o-

De componisten van de uitgevoerde werken.

Het zou te ver voeren om de levensbeschrijvingen van alle Tsjechische componisten in deze ledenbrief op te nemen.

Hierna volgt een beschrijving van Bedřich Smetana. In volgende ledenbrieven komen de andere Tsjechische componisten aan bod.

Bedřich Smetana

Bedřich Smetana

(1824-1884), geboren te Litomyšl (Leitomischl) in het oosten van Bohemen, waar zijn vader directeur van een bierbrouwerij was, bleek al heel jong muzikaal uiterst begaafd te zijn.

Van zijn vader leerde hij eerst vioolspelen en dit ging zo verbluffend snel dat hij al op vijfjarige leeftijd een partij in een kwartet van Haydn speelde. Maar zijn eigenlijke instrument werd de piano en Smetana begon zijn loopbaan als concertpianist.

Mede door een aanbeveling van Franz Liszt, die hij om hulp had gevraagd, werden zijn eerste pianocomposities uitgegeven. In 1848 vestigde hij zich als pianoleraar in Praag.

Door omstandigheden kon hij een betrekking krijgen als leraar en dirigent bij de Philharmonische Vereniging te Göteborg in Zweden. Hij deed daar veel voor de opbouw van het muzikaleven en hij schreef er zijn eerste orkestwerken: symfonische gedichten naar Scandinavische gegevens.

Alvorens in 1863 definitief naar Praag terug te keren, ondernam hij een concerttournee door Duitsland, waarbij hij Franz Liszt in Weimar ontmoette, en bezocht ook Nederland. Het is in ons land slechts tot één optreden gekomen en wel in Leiden, onder auspiciën van de studentenvereniging "Semper Crescendo", bij welke gelegenheid hij tot erelid werd benoemd. Nadat hij zich weer in Praag had gevestigd, werd hij koor-dirigent, muziekcriticus, voorzitter van een kunstenaarsvereniging die hij zelf had opgericht en van 1866 tot 1876 was hij dirigent van het "Voorlopig Theater". Hoofdzakelijk wijdde hij zich echter aan het componeren, o.a. van opera's, waarvan de tweede, "De Verkochte Bruid", een overweldigend succes had.

In 1874 werd hij geheel doof, waardoor hij zich uit alle openbare functies moest terugtrekken. Met een enorme wilskracht zette hij zijn compositorische arbeid voort en nadien ontstonden nog drie opera's (in totaal schreef hij er acht), de monumentale cyclus symfonische gedichten "Má Vlast" (Mijn Vaderland) en andere orkestwerken, kamermuziek, pianowerken, liederen en koorwerken. Tegen het eind van zijn leven stortte Smetana geestelijk in. Zijn laatste opera, "Viola", is daardoor onvoltooid gebleven.

Smetana was een briljant pianist en dit wordt weerspiegeld in het grote aantal werken dat hij voor piano heeft geschreven. Deze vormen zelfs het grootste deel van zijn oeuvre en het is een merkwaardige ironie van het lot dat juist Smetana's klavierwerk zozeer in de vergetelheid is geraakt.

Smetana componeerde twee series **Tsjechische dansen**, waarvan de eerste, ontstaan in 1877, alleen uit polka's bestaat. Juist omstreeks die tijd hadden de Hongaarse Dansen van Brahms en de Slavische Dansen van Dvořák zeer veel succes, hetgeen Smetana deed besluiten in de tweede bundel verschillende typen Tsjechische dansen op te nemen. Daarbij ontleende hij zijn them's gedeeltelijk aan een verzameling Tsjechische volksliederen en -dansen die door Karel Erben was gepubliceerd.

De eerste dans is een onstuimige **Furiant**, waarvan het thema enige gelijkenis heeft met dat van de gelijknamige dans uit "De Verkochte Bruid".

Slepička, "het hennetje", is een dans van een geheel ander karakter: een door meisjes gedanst polka, met een opvallend mooi trio.

Oves (letterlijk: haver) is gebaseerd op één van de liederen van Erben, waarin een afgewezen minnaar uiting geeft aan zijn teleurstelling.

Medvěd ("de beer") is eveneens ontleend aan een lied van Erben, waarin de tekst gaat over een meisje, dat niets moet hebben van een jongeman die haar het hof maakt, omdat hij precies op een beer lijkt. De onhandige beer is te horen in de bavorák, een krachtige dans met een geestig karakter.

P.J.M. de Co/A. van Beuzekom

Hans Wallin, voorzitter, Prins Bernhardlaan 21, 2264 CA Leidschendam; Tel. 070-278706
A. van Beuzekom, secretaris, Madoerastraat 22, 2022 ZM Haarlem; Tel. 023-253545
Postbus 2148, 2002 CC Haarlem
P.J.M. de Coö, Herensteeg 4, 2311 SJ Leiden

Bovenstaande personen maken deel uit van het Genootschap voor Tsjechische muziek.
U kunt zich tot hen wenden met vragen, suggesties en dergelijke, de muziek betreffende.

Kennismaking

Ik wil hier iedereen er nog eens op wijzen, dat het recital van de pianist Radoslav KVAPIL te Haarlem op 1 december (zie elders in deze ledenbrief) zeer de moeite waard is.

Neemt u uw vrienden en kennissen mee. De musicus zal het zeer fijn vinden nader met onze vereniging kennis te maken; met vele onzer zusterverenigingen heeft hij al goede contacten (Engeland, Zweden, Finland).

Bedenkt u, dat u voor uw Sinterklaasinkopen nog meer avonden heeft!

Het programma is voor iedereen, die de Tsjechische muziekcultuur een warm hart toedraagt, een aangename verrassing en is representatief voor de tijd omstreeks 1800 (Voříšek), de 19e eeuw (Smetana, Dvořák) en het begin van de 20e eeuw (Janáček, Martinů). Ook hij die denkt "geen verstand van muziek" te hebben, maar bijvoorbeeld wel graag volksdansen hoort en ziet, zal volop aan zijn trekken komen!

Hans Wallin

Een Hussietenlied in de Tsjechische muziek

Zodra u deze ledenbrief leest, heeft mijn voordracht over Josef Suk's symphonisch gedicht Praga reeds plaats gehad (9/11, De Doelen, Rotterdam) naar aanleiding van de uitvoering van dit werk door het Rotterdams Philharmonisch Orkest.

Maar een punt wil ik hier nog eens aanroeren: Naast volkssprookjes is ook de bewegende geschiedenis van Bohemen altijd een geliefde inspiratiebron voor Tsjechische componisten geweest. Zeer zeker geldt dit voor de roerige periode van de hussietenoorlogen in de 15e eeuw.

De geschiedenis vertel ik hier niet uitvoerig, dat kunnen historische specialisten wellicht beter; u kent wellicht allen het beeld van kerkhervormer Jan Hus op het Oude Stadsplein (bij het Oude Raadhuis met de beroemde astronomische klok "Orloj") in Praag.

De aanhangers van Hus hadden een groot aantal godsdienstige strijdliederen, waarvan het beroemdste wel is:

"Ktož jsú boží bojovníci a zákona jeho
Prostež od boha pomoci a důfajete v něho
že konečně vždycky s ním svítězíte."

(Vrij vertaald: "Gij die strijders zijt van God en diens wet, bidt Hem om hulp en hoop op Hem, dat gij tenslotte steeds met hem overwint").

We laten hier de melodie volgen in die versie, die het meest overeenkomt met de citaten in diverse hieronder genoemde werken:

In volgende werken wordt deze melodie geciteerd:

- 1) **B. Smetana:** "Tabor" en "Blaník" (de delen 5 en 6 uit de cyclus "Mijn Vaderland" (de meeste lezers zullen zeker deel 2: "De Moldau" kennen). De Zuid-Boheemse stad Tabor was een bolwerk der Hussieten, van de berg "Blaník" zegt de legende, dat daar de makkers van Jan Hus begraven liggen om zonedig op te staan en hun land te verdedigen. In Tabor wordt vrijwel het hele lied gebruikt: de eerste vier tonen van het begin groeien uit tot een monumentaal citaat van de hele eerste regel in het volle orkest, waarna de tweede regel zacht als een koraal in de houtblazers klinkt. De eerste vier tonen van de laatste regel worden als canon in het volgende snelle gedeelte gebruikt.
In "Blaník" worden nog flarden van de eerste regel gebruikt, de derde regel groeit uit tot een overwinningmars.
- 2) **A. Dvořák:** Ouverture "De Hussieten" (Husitská). Hier wordt hoofdzakelijk de eerste regel gebruikt in ritmische variaties, te zamen met een oude andere melodie het "St. Wenceslas-Koraal", daarover een andere keer.
- 3) **L. Janáček:** De opera "De uitstapjes van Mijnheer Brouček". Het tweede deel "Uitstapje naar de 15e eeuw" beschrijft hoe de dronken Brouček droomt dat hij zich in het middeleeuwse Praag bevindt met oud plaveisel, vreemde kerels in krjgstenue met hellebaarden en harnessen.
Hij hoort het hele lied zingen.
- 4) **Josef Suk:** "Praga". Dit symfonisch gedicht is geïnspireerd op de schoonheid van de stad Praag en zijn geschiedenis. Suk schijnt vooral gedacht te hebben aan een episode uit de Hussietentijd, dat Praag belegerd werd door Jan Žižka (naar wie het Praagse stadsdeel Žižkov is genoemd, waar een ruiterstandbeeld van hem staat), en een andere hoofdman, Jan Rokycany hem smeekte de schoonheid van Praag te eerbiedigen en de stad niet te verwoesten. Het hoofdthema van dit prachtige werk is voornamelijk op de tweede regel van het lied gebaseerd (zie de haakjes in beide voorbeelden):

- 5) Dat ook moderne componisten graag op dit thema terugkomen, bewijst het onlangs door het Radio Philharmonisch Orkest onder leiding van Sergiu Comissiona voor Hilversum 4 uitgevoerde werk van Karel HUSA: "Music for Prague" (1968), waar de eerste regel van het lied aan het slot optreedt, eerst in de pauken, daarna in het volle orkest.
Husa werd geboren in 1921, studeerde in Praag (1941-1947), in 1946 ook in Parijs. Sinds 1954 werkt hij als leraar muziektheorie en als dirigent aan de Cornell University (USA).

Hans Wallin

WAT HET OOG STREELT

Over de V.V.N.T.-tentoonstellingen van dit jaar

Naarden

De eerste tentoonstelling was in Naarden gedurende de periode van 15 tot 30 augustus. Dit was een tentoonstelling van grote kleurenfoto's van volksklederdrachten uit geheel Tsjechoslowakije. De expositie was geplaatst in de tentoonstellingsruimte op de stadhuiszolder in Naarden. Op 15 augustus werd de tentoonstelling door de toenmalige ambassadeur van Tsjechoslowakije, de heer Ševčík en zijn echtgenote geopend.

Ondanks beperkte openingsuren hebben toch zo'n 400 bezoekers ons gastenboek getekend. Behalve uit Nederland kwamen de bezoekers uit 16 andere landen o.a. uit Ierland, Canada, Zambia, Australië, de Č.S.S.R., enz.

Brielle

Ter gelegenheid van de stedenband Brielle/Havlíckûv Brod werd de hal van het stadhuis gesierd met een kleine tentoonstelling van werken van Mucha, de grondlegger van de "Jugendstil".

Madurodam

Direct aansluitend op de expositie in Naarden werd een tentoonstelling in Madurodam geopend onder de naam **Art in Czechoslovakia**. Er waren 33 grafische kunstwerken, alsmede grote vitrines: drie met Boheems kristal en twee met keramiek uit Vizovice.

Deze tentoonstelling werd op 1 september geopend door de kulturele attaché van de Tsjechoslowaakse Ambassade, de heer Vl. Procházka. De bezoekers konden 7 weken lang deze tentoonstelling bezichtigen. Niet alle Madurodambezoekers hebben een kijkje genomen in de expositieruimte en niet allen, die hier wel kwamen, hebben het gastenboek getekend.

Naar aanleiding van een proef hebben + 40% dit wel gedaan, zo'n 11.850 in totaal. Hiervan waren behalve uit Nederland handtekeningen uit 68 landen, verspreid over alle continenten.

Ter bekroning van het succes kreeg de V.V.N.T. de gelegenheid om de miljoenste bezoeker van het seizoen in Madurodam een pentekening van Praag en klederdrachtpoppetjes aan te bieden. Dit geschiedde door het echtpaar Nieboer, gekleed in de klederdracht van Moravië.

Er rest mij nog deze mededeling: Mocht u in uw omgeving ook een tentoonstelling willen organiseren, de V.V.N.T. heeft de beschikking over een collectie kleurenfoto's van volksklederdrachten uit geheel Tsjechoslowakije.

Voor nadere informatie kunt u mij bereiken onder telefoonnummer 070-295990.

Helena Nieboer

DE TOURNEE VAN HET ČESKOSLOVENSKÝ STÁTNÍ SOUBOR PÍSNÍ A TANCŮ UIT PRAAG

-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-

In de rubriek "van de leden" hebt u reeds het een en ander over de groep, die in de plaats kwam van de oorspronkelijk aangekondigde volksdansgroep, kunnen lezen.

Inderdaad slaakten de familie Nieboer en ondergetekenden een zucht van verlichting toen de artiesten op het parkeerterrein van het tankstation te Zoetermeer in de nacht van zondag op maandag om + 0.30 aankwamen. Immers, de eerste voorstelling was gepland op maandag 10 november.

De groep

Het Tsjechoslowaaks staats- liederen en dansensemble ontstond in 1948 en stelde zich tot taak om op creatieve wijze de rijke folklore-tradities, rituelen en gebruiken in een doeltreffende vorm opnieuw te beleven en verder te ontplooiën met het doel de zin voor poëzie en een natuurlijk optimisme te prikkelen en daardoor de gevoelswereld der mensen te verrijken.

Het ensemble trad aanvankelijk op met een orkest, dansgroep en gemengd koor. In het programma wisselden deze groepen elkaar af. Ruim 30 choreograficën werden toen voor de dans gemaakt. In de jaren zestig kwam er cimbaalmuziek bij.

Het ensemble bestaat thans uit vijf componenten: een dansgroep, 2 orkesten met instrumenten voor volksmuziek, een blaaskapel en een uit dames bestaand zangkoor, waaronder solisten.

Ook nu nog worden werken uit deze periode bij uitvoeringen opgenomen. Tot deze nummers behoren in het bijzonder de dansen van West- en Oostslowakije, de Polka uit de opera van Smetana "De verkochte bruid", de Zuid-boheemse "karnavalsmaskers", alsmede de Slowaakse "Rebellendans".

De eerste violist en
leider van de groep
Karel Šelmeczi

De dansen

De natuurlijke bekoorlijkheid van de bewegingen, de prachtige volksmelodieën, de kleurenpracht en de kunstzinnige rijkdom van de klederdrachten vormen de attributen waarmee het ensemble succes oogst. Dit niet alleen in Tsjechoslowakije, maar ook in het buitenland. Het ensemble trad in meer dan 30 landen op, o.a. in de Sovjet-Unie, de U.S.A., China, Japan, India, Zweden, Gr.Brittannië, Pakistan, Vietnam, Bulgarije, Tunesië en de D.D.R.

Als bijzonderheid zij nog vermeld, dat van het ensemble 3 avondvullende films werden gemaakt.

De folkloregroep, die voor ons optrad, was dus een onderdeel van het grote geheel en bestond uit 3 solisten, 4 dansers en een cimbaalorkest van 8 musici. De solisten waren de zangeres Miroslava Hubáľková, de zanger Jiří Pouzar en de veelzijdige Jan Holý, die verscheidene volksmuziekinstrumenten bespeelde, o.a. de doedelzak en een fluit "Koncovka"; Cimbaliste Zora Svobodova; het cimbaalorkest stond onder leiding van Karel Šelmeczi.

Tenslotte: zingen deden ze allemaal en goed ook.

Het programma dat geboden werd, bestond uit drie delen: Boheems, Moravisch en Slowaaks.

De klederdrachten van de solisten en dansers waren daaraan aangepast.

Tussen deze blokken werd informatie verstrekt door Helena Nieboer, eveneens in klederdracht. In Roden werd dit gedaan door Hennie van der Burg in aangepaste kleding.

De voorstellingen

Deze vonden plaats in:

- 10 nov. Rijswijk in wijkcentrum Stervoorde
- 12 nov. Roden (Dr.) in cultureel centrum "Winsinghof"
- 13 nov. Amersfoort in wijkcentrum "De Drietand"
- 14 nov. Brielle in wijkcentrum De Goote
- 15 nov. Rotterdam in Palace.

Bij alle bijeenkomsten vonden deze kunstenaars een enthousiast publiek en kregen zij na afloop een staande ovatie.

Het bijprogramma

Hiermee bedoelen wij wat de V.V.N.T. de groep kon bieden om toch, ondanks de vele optredens hen iets van Nederland te laten zien.

Welnu, dankzij medewerking van velen, is dat ons inziens gelukt. U hebt uit het verslag van de familie Van Gastel reeds vernomen hoe de vrije dag werd doorgebracht. In de volgende ledenbrief volgt de rest van het z.g. "bijprogramma".

L.J. van der Burg

AUTOSPORT

Opnieuw Parijs-Dakar

Na deelneming van Tsjechische auto's aan deze rallye van vorig jaar, zijn de Tatra's voorbereid voor de volgende - negende - rallye. Thans worden zeven vrachtauto's gereed gemaakt om met een twaalfstal chauffeurs en technici deel te nemen. Genoemde Tatra's zullen vóór de start op enkele internationale tentoonstellingen getoond worden onder meer in Denemarken, Wenen en Brno. In december vertrekken ze naar Frankrijk.

(Gelezen in Tsjechische tijdschriften)

Helena Nieboer

POTTENKLJIKEN

Visfilet met champignons

Benodigd: 500 - 600 gr. visfilet, zout, 1 theelepel fijn gemalen komijnzaad, 60 gr. boter, 200 gr. champignons, peterselie.

Bereiding: De plakjes visfilet met zout en komijn bestrooien en in de boter goudbruin bakken. Dit opzij leggen en in dezelfde boter de in plakjes gesneden champignons bakken. De filet met de champignons op de borden verdelen en met fijn gesneden peterselie bestrooien. Opdienen met gekookte aardappelen en sla.

Karper met kaas

Benodigd: 4 stukjes à 200 gr. karper, 20 gr. gesneden katenspek, 50 gr. boter, 100 gr. geraspte kaas, zout, snufje paprikapoeder, peterselie.

Bereiding: Het katenspek in de braadslede licht bakken, daarop de stukken karper leggen, met zout bestrooien en plakjes boter toevoegen. Het geheel 12 minuten in een warme oven bakken. Daarna de karper eruit halen en met geraspte kaas bestrooien en wederom in de oven bakken tot de kaas een gouden korstje krijgt. Vóór het opdienen met paprikapoeder en fijn gehakte peterselie bestrooien. Serveren met gekookte aardappelen en er sla of komkommer bij geven.

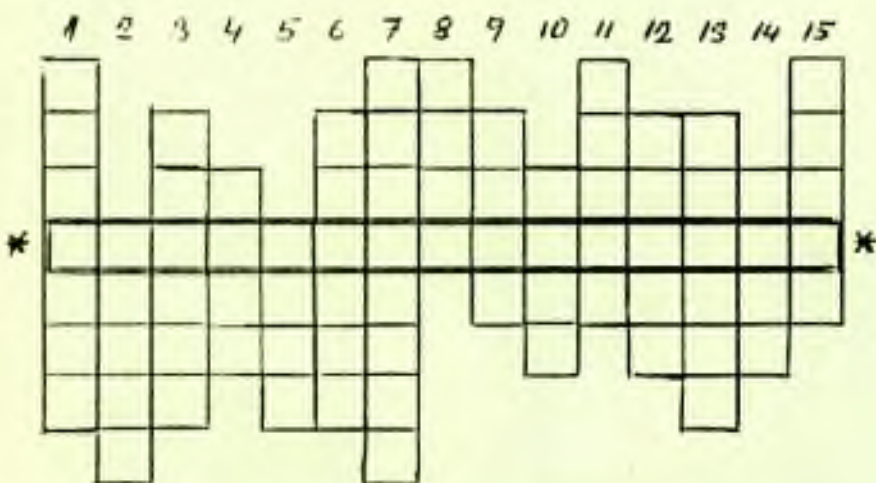
Paling met knoflook

4 stoofpalingen, 150 gr. boter, 2-3 teentjes knoflook, 1 citroen, citroensap, 2-3 lepels fijn gehakte peterselie.

Bereiding: De palingen afspoelen en afdrogen, met zout en komijn bestrooien en door de bloem wentelen. Iedere kant 4 minuten braden in de helft van de gesmolten boter, waar we tegen het einde van de baktijd de knoflook bijvoegen.

De gebakken palingen op voorverwarmde borden leggen. De resterende boter en citroensap toevoegen en goed opwarmen. Met deze saus de palingen begieten en versieren met plakjes citroen en peterselie. Het geheel wordt met gekookte aardappelen geserveerd.

Helena Nieboer

NOVEMBERPUZZEL

1. verplaatsing
2. insect
3. deel v.d. hand
4. hemellichaam
5. uurwerk
6. bevroren regen
7. muziekinstrument
8. vulling van het raam
9. voertuig
10. soort groente
11. neerslag
12. wintersport
13. verzameling van klanken
14. betaalmiddel
15. muziekinstrument

Bij juiste oplossing ontstaat op de vetgedrukte regel een woord. Inzenden aan de Redactie vóór 15 december. Onder de goede inzenders verloten we weer een aardig presentje.

De oplossing van de septemberpuzzel luidt "Muziek en Dans uit Moravië".

De heer A. Rollinger uit Heerlen is - na loting - winnaar van de septemberpuzzel en zal een presentje ontvangen. Alle andere puzzelaars bedanken wij wederom voor hun inzendingen. Wij wensen een ieder veel succes met het oplossen van deze puzzel!!

IMPORTEUR VAN

o.a.: WIJNEN UIT TSJECHOSLOWAKIJE
VAN SUBLIEME
KWALITEIT.

Tasmanstraat 131
Den Haag - 070-454202

PRIJS PER FLES: f 7,95

1. **RYNSKY RIZLING.** Een van de edelste wijnen van de Riesling-druif. Droog en met een heerlijke fruitige geur.
2. **TRAMIN.** Gemaakt van de Traminer-druif. Droge, lichtgele wijn met een volle kruidige smaak.
3. **LIMBASSKY SILVAN.** Gemaakt van de Sylvaner-druif. Goudgeel van kleur en met een milde geur en harmonische smaak.
4. **SVATOPETERSKY RIZLING.** Witte wijn met een karaktervolle geur, een volle smaak en een harmonisch zuurgehalte.
5. **RULANDSKE.** Geelgroen van kleur met een uitgesproken en harmonische smaak. Een mild aroma en is zeer geschikt voor langere rijping.
6. **NITRIANSKE KNIEZA Biele.** Een witte wijn uit het wijnbouwgebied van Nitra. Karakteristiek mild aroma en harmonische lichtzoete smaak.
7. **FRANKOVKA.** Robijnrode wijn met een zeer harmonieus en vol bouquet.
8. **NITRIANSKE KNIEZA Cervené.** Robijnrode, milde aromatische wijn. Vol, harmonisch en licht zoet van smaak.

Bij afname van 24 flessen (eventueel gesorteerd) worden deze, waar u ook woont in Nederland, gratis thuisbezorgd.

-O-O-O-O-O-O-O-O-O-O-O-

Vanaf heden verkrijgbaar in Nederland 2 wereldberoemde bieren uit Tsjechoslowakije, n.l. **PILSNER URQUELL** en **BUDWEISER BUDVAR**. Vraag uw slijter naar deze traditioneel gebrouwen bieren.

20

Hiermede geef ik mij op als lid/donateur *) van de

Naam:..... Geb.datum:.....

Naam gezinslid:..... Geb.datum:.....

Adres:.....

Postcode:.....Plaats:.....

Datum:.....Handtekening:.....

Voorgesteld door:.....te:.....

*) Doorhalen wat niet van toepassing is.

V.V.N.T.- Secr. N. van Rees
Postbus 61003 - 3002 HA ROTTERDAM

DRUKWERK

Port betaald
Port payé
's-Gravenhage

N.T.
 H. J. de Vries; Nieuwendamln. 274
 2547 JR 's-GRAVENHAGE